

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИВАННЯ НА ШЛЯХУ ДОЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

Н.Р. ШВЕЦЬ,

доктор економічних наук, професор,

в.о. завідувача кафедри фінансів,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-3113-7689

E-mail: shvetzn@gmail.com

Анотація. Метою публікації є виявлення сучасних проблем у сфері інвестування процесу доєднання України до Європейського зеленого курсу та представлення можливих шляхів їх вирішення. Особливої актуальності дане питання набуває у зв'язку з поглибленням екологічних проблем унаслідок активних воєнних дій в Україні. Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові методи: метод наукового узагальнення – для підтвердження актуальності дослідження в сучасних економічних умовах; аналізу і синтезу – для виокремлення найактуальніших проблем фінансування на шляху доєднання України до Європейського зеленого курсу на основі офіційних статистичних даних; прогнозування та наукової екстраполяції – для формування пропозицій із вирішення виокремлених автором проблем фінансування руху України в напрямку Європейського зеленого курсу. Основними результатами дослідження, що формують його наукову новизну стали: аналіз сучасного стану інвестування заходів, які сприяють проголошеним Україною намірам досягнення кліматичної нейтральності до 2060 року; закладення принципів циркулярної економіки в основу необхідних економічних змін у державі на шляху до слідування Європейському зеленому курсу; визначення найважливіших проблем, у тому числі й фінансових, які перешкоджають проголошеним намірам досягнення кліматичної нейтральності; виокремлення можливих джерел інвестування в необхідні зміни за окремими секторами економіки України, які продукують найбільші обсяги викидів у атмосферу; пропозиція можливих шляхів подальшого продуктивнішого руху економіки України в напрямку Європейського зеленого курсу. Практична значимість одержаних результатів, завдяки розробленим автором пропозиціям і визначеним джерелам інвестування необхідних заходів на шляху дотримання Україною Європейського зеленого курсу, полягає в можливості їх застосування національними економічними суб'єктами на шляху досягнення кліматичної нейтральності.

Ключові слова: фінансування; інвестиції; Європейський зелений курс; кліматичні зміни.

Актуальність

На сьогодні світова економічна спільнота стурбована не лише воєнною загрозою зі сторони росії, а також і загостренням екологічних змін, які, поряд з іншим, також чималою долею спричинені повномасштабною війною в Україні. Навіть незважаючи на безпекові загрози, Європейський Союз дотримується проголошеного Європейського зеленого курсу, що представляє собою амбітний план дій, за яким Європа першою у світі досягне кліматичної нейтральності до 2050 року. Україна також приєдналася до цього курсу та зобов'язалася досягти кліматичної нейтральності до 2060 року.

Європейський зелений курс є важливим кроком для збереження нашої планети та зменшення впливу людства на довкілля. Цей план дій передбачає впровадження низки заходів, які сприятимуть зменшенню викидів парникових газів і покращенню стану довкілля. До таких заходів належать:

- збільшення використання відновлюваних джерел енергії;
- зменшення використання природних копалин;
- покращення енергоефективності;
- збільшення ефективності використання ресурсів;
- розвиток зеленої інфраструктури.

З економічної точки зору проведення всіх перелічених заходів вимагають значних капіталовкладень. Однак у сучасних воєнних умовах в Україні джерела фінансування таких інвестицій значно обмежені, що й обумовлює високу актуальність дослідження проблем фінансування на шляху доєднання нашої держави до

Європейського зеленого курсу та пошуку альтернативних джерел і способів такого фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемами поліпшення екологічного стану у світі присвячені публікації не тільки науковців, а й провідних глобальних організацій, які опікуються цими питаннями. Зокрема, це стосується актуальних документів ООН, її спеціалізованих колегіальних органів і організацій, останніх рішень глобальних об'єднань, таких як G19 та G6, і безперечно матеріалів Всесвітнього економічного форуму, які відображаються у його щорічному профільному виданні «Доповідь про глобальні ризики» (Global Risks Report) [7].

Науковці всього світу також останні десятиріччя присвячують свої наукові дослідження проблемам переходу економік до кліматичної нейтральності і способам інвестування в ці процеси. Зокрема, серед зарубіжних авторів можемо виділити наукові праці Jiao W., Boons F., Korhonen J., Manresa A., Sancho F., Sauve S. та ін. Серед національних дослідників у цій сфері ми б виділили наукові надбання Вовк В., Дерій Ж., Руда М., Мирка Я., Нагара М., Трушкіна Н. Окремо хочемо наголосити, що в представленому науковому дослідженні ми також опиралися на власні результати, опубліковані в науковій статті в 2022 році [6].

Варто підкреслити, що зміст публікацій із виокремленої нами проблематики дозволяє стверджувати про недостатній рівень її аналізу та досліджуваності, особливо в сучасних умовах війни в Україні, а відтак існує значна потреба в проведенні представленої наукової розвідки з метою роз-

1. Сектори економіки України, які продукували найбільший обсяг викидів CO₂ у довоєнний період, млн тонн

Сектор економіки	Обсяг CO ₂
Виробництво електроенергії та тепла, а також будівлі	126
Промисловість	75
Транспорт	35
Видобуток і транспортування енергоресурсів	46
Сільське господарство	44
Відходи	12

Джерело: складено автором за [5].

ширення наукових надбань щодо проблем фінансування переходу економіки України до кліматичної нейтральності.

Мета дослідження: виявлення сучасних проблем у сфері фінансування процесу доєднання України до Європейського зеленого курсу та представлення можливих шляхів їх вирішення.

Матеріали та методи дослідження

Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові методи: метод наукового узагальнення – для підтвердження актуальності дослідження в сучасних економічних умовах; аналізу та синтезу – для виокремлення найактуальніших проблем фінансування на шляху доєднання України до Європейського зеленого курсу на основі офіційних статистичних даних; прогнозування та наукової екстраполяції – для формування пропозицій із вирішення виокремлених автором проблем фінансування руху України в напрямку Європейського зеленого курсу.

Результати дослідження та їх обговорення

За оцінкою Міністерства екології України необхідний обсяг інвести-

цій у кліматичні трансформації – 102 млрд євро упродовж 10 років. Якщо враховувати щорічну потребу в інвестиціях, то це приблизно 8% українського ВВП і 1/3 від доходів бюджету. Так, у представленій нижче таблиці перелічені сектори економіки України, які продукують найбільший обсяг викидів CO₂ та потребують найбільших інвестицій (табл. 1).

Як свідчать дані табл. 1, найбільших асигнувань потребують капіталомісткі сектори економіки України, що і зумовлює такі значні потреби у фінансових ресурсах для проведення необхідних заходів.

Сучасна ситуація з викидами в атмосферне повітря (особливо шкідливими серед яких визнані викиди оксиду вуглецю), що перешкоджають досягненню кліматичної нейтральності в Україні, відображена на рис. 1. Спостерігаємо позитивну динаміку зниження оксиду вуглецю у 2020 році, однак уже в 2021 році обсяги викидів знов зросли (рис. 1). І ця негативна динаміка спостерігається і надалі з огляду на активні бойові дії в Україні, про що свідчать приведені дані нижче.

До початку повномасштабної війни росії проти України в 461 місті нашої країни мешкало приблизно 69,41% всього населення (станом на

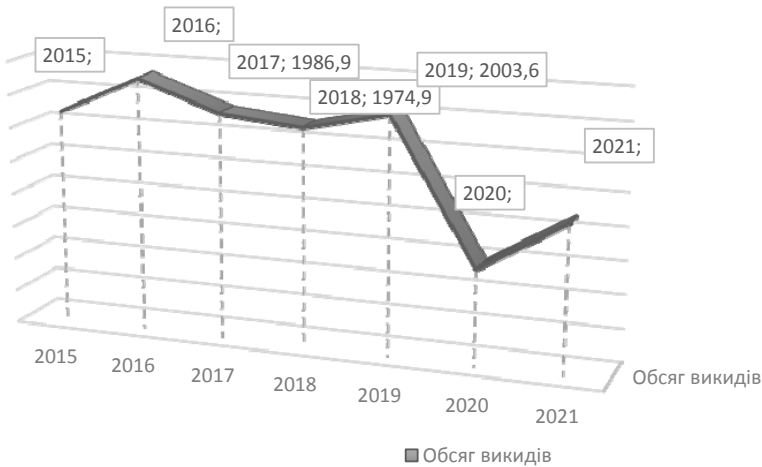

Рис. 1. Динаміка обсягів викидів СО (оксиду вуглецю) в Україні за 2015-2021 рр., 1000 т/рік

Джерело: побудовано автором за [1].

початок 2019 року). Міста були джерелом забруднення, продукуючи велику кількість парникових газів, що становило серйозну проблему в контексті впливу на зміну клімату. Війна в Україні змінила типові проблеми міст, висунувши на перший план проблеми з відходами від руйнувань, знищення будівель, споруд та інфраструктури, залежністю від викопного палива. Так, за підрахунками економістів KSE Institute спільно з урядом (зокрема, Міносвіти та Міністерства охорони здоров'я), пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше:

- 15,3 тисяч багатоповерхівок,
- 115,9 тисяч приватних будинків,
- 2061 заклад освіти (261 школа зруйнована повністю),
- 934 медичних закладів (127 лікарень зруйновані повністю),
- 798 дитячих садків,
- 715 культурних споруд,
- 388 підприємств [4].

Для поліпшення описаної ситуації вважаємо, що повоєнна відбудова

України та трансформація українських міст має базуватися на:

- трансформації економіки з ресурсовитратної до ресурсозберігаючої;
- відбудові на основі екологічності будівель і об'єктів;
- значному зменшенні відходів у містах і переході до принципів зеленої економіки;
- переході економічних суб'єктів до циркулярної економіки.

Однак, на шляху до досягнення цих амбітних цілей є достатня кількість проблем, особливо пов'язаних із фінансуванням. Одним із ключових аспектів Європейського зеленого курсу є перехід до зеленої економіки. Але, як уже було наголошено, для цього потрібні значні інвестиції. На жаль, в Україні недостатньо інвестицій у зелену економіку. Згідно з дослідженнями, лише 10% загальних інвестицій в економіку України спрямовуються на проекти, що мають на меті покращити кліматичні умови.

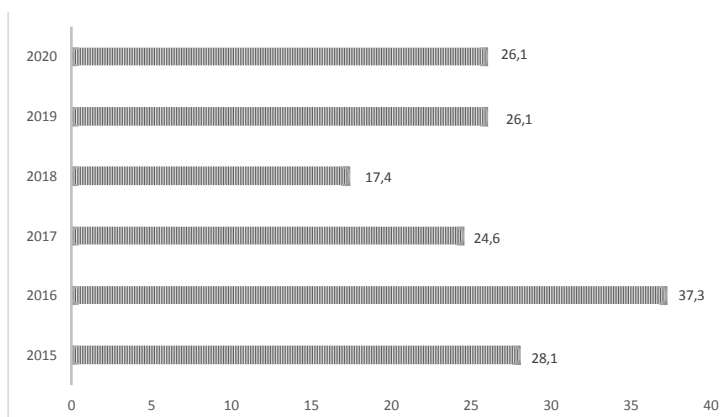

Рис. 2. Динаміка частки капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища в загальному обсязі капітальних інвестицій України за 2015-2020 рр., %

Джерело: побудовано автором за [2].

Разом із тим, якщо проаналізувати капітальні інвестиції в національну економіку, то ситуація значно краща. Так на рис. 2 представлена динаміка частки капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища в загальному обсязі капітальних інвестицій в економіку України за 2015-2020 рр. (актуальна офіційна інформація за 2021-2022 рр. відсутня).

Дані рис. 2 свідчать, що в Україні частка капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища в загальному обсязі капітальних інвестицій в останні роки сягнула позначки 26%, що ймовірно в майбутньому значно поліпшить ситуацію з кліматом у державі, так як саме капітальні інвестиції сприяють модернізації виробничих процесів та в результаті вдосконаленню технологій використання ресурсів.

Також у ході дослідження виявили позитивну динаміку абсолютних обсягів капітальних інвестицій, спрямованих на охорону навколишнього середовища в Україні за 2015-2020 рр. (рис. 3).

Спостерігаємо, що має місце загальний тренд збільшення обсягів капітальних інвестицій на охорону національного навколишнього середовища у 2015-2020 рр., однак у 2020 році мало місце значне зниження (на 18,6%) цих обсягів, що викликає значне занепокоєння.

Якщо звернути увагу на розподіл зазначених капітальних інвестицій в Україні в 2020 році за секторами економіки (рис. 4), то спостерігається така ситуація: найбільше капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища було здійснено економічними суб'єктами переробної промисловості, добувної промисловості та сектору водопостачання. Це підтверджує той факт, що більших обсягів інвестицій потребують капіталоємніші сектори економіки.

Отож у сучасній ситуації нестачі інвестиційних ресурсів на шляху доєднання України до Європейського зеленого курсу та досягнення кліматичної нейтральності необхідно відшукувати різноманітні джерела фінансування, особливості які можуть

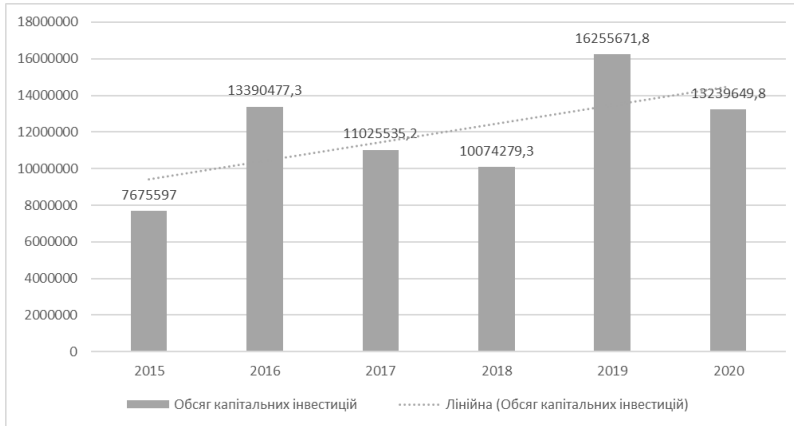

Рис. 3. Динаміка обсягів капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища України за 2015-2020 рр.

Джерело: побудовано автором за [2].

відрізнятися залежно від секторів економіки та масштабів необхідних інвестицій. Відповідно, автором узагальнено перелік можливих джерел фінансування необхідних інвестицій в окремі сектори економіки України на шляху подолання кліматичних загроз (табл. 2).

Можливим напрямом вирішення недостатності інвестицій на реалізацію

заходів, спрямованих на досягнення Україною кліматичної нейтральності до 2060 року може стати практика заснування зелених інвестиційних фондів, запроваджена в багатьох європейських країнах. В Україні вже проголошено декілька таких спільних і національних ініціатив, особливо у сфері енергетики, проте необхідно, щоб цей процес набув значно більших масштабів.

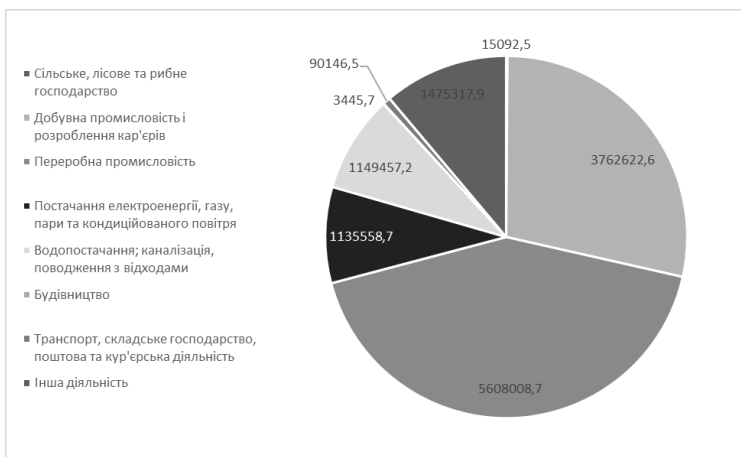

Рис. 4. Розподіл капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища за секторами економіки України в 2020 році, тис. грн

Джерело: побудовано автором за [2].

2. Доступні джерела фінансування інвестицій в окремі сектори економіки України на шляху досягнення кліматичної нейтральності

Сектор економіки	Доступні джерела фінансування
Виробництво електроенергії та тепла	<i>На рівні держави:</i> кошти державного бюджету, інвестиційні програми, що передбачають тарифікацію, фінансування мікрофінансових організацій через державні програми і державних донорів <i>На місцевому рівні:</i> кошти місцевих бюджетів, інвестиційні програми, що передбачають тарифікацію, фінансування мікрофінансових організацій через місцеві програми і місцевих донорів <i>На особистому рівні:</i> Фонд енергоефективності (гранти), теплі кредити, місцеві грантові програми
Промисловість	<i>На рівні великого бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій і донорів, «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел)
Транспорт	<i>На місцевому рівні:</i> кошти місцевих бюджетів, інвестиційні програми, що передбачають тарифікацію, фінансування мікрофінансових організацій через місцеві програми і місцевих донорів <i>На рівні великого бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій донорів, «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На рівні малого та середнього бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій (через комерційні банки), «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На особистому рівні:</i> власні ресурси, комерційні кредити
Видобуток і транспортування енергоресурсів	<i>На рівні великого бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій і донорів, «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На рівні малого та середнього бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій (через комерційні банки), «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На рівні держави:</i> кошти державного бюджету, фінансування мікрофінансових організацій через державні програми та державних донорів
Сільське господарство	<i>На рівні великого бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій і донорів, «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На рівні малого та середнього бізнесу:</i> власні ресурси, фінансування мікрофінансових організацій (через комерційні банки), «зелений» тариф (продаж надлишку електроенергії отриманої з альтернативних джерел) <i>На рівні держави:</i> кошти державного бюджету, фінансування мікрофінансових організацій через державні програми і державних донорів
Відходи	<i>На місцевому рівні:</i> кошти місцевих бюджетів, інвестиційні програми, що передбачають тарифікацію, фінансування мікрофінансових організацій через місцеві програми і місцевих донорів

Джерело: удосконалено автором на основі [5].

Необхідним заходом для реалізації інвестицій на шляху слідування України Європейському зеленому курсу повинно стати налагодження системи стандартів і сертифікації кліматично нейтральних продуктів і послуг. Відсутність таких стандартів і сертифікатів ускладнює процес фінансування охоронних проєктів і

призводить до ризиків для інвесторів і значного зниження обсягів фінансування переходу держави до кліматично нейтральної економіки.

Для зеленої трансформації України найбільш корисними будуть перехід на відновлювані джерела енергії, максимальне наближення й перехід до циркулярної економіки. Цирку-

лярна модель економіки (або економіка замкненого циклу) зорієнтована на запобігання утворенню кінцевих відходів завдяки максимальному використанню як самих виробів, так і побічних продуктів і відходів їх виробництва як цінного ресурсу. Це дає змогу не лише мінімізувати забруднення довкілля, а й різко зменшити потребу в новому видобутку мінеральної та біологічної сировини. Її ключова відмінність від «класичної» або лінійної економіки – це саме спосіб управління відходами.

У Європейському Союзі прийнятий новий план дій щодо переходу до циркулярної економіки, який анонсує ініціативи протягом усього життєвого циклу продуктів і орієнтований на те, як розроблено продукти. Цей план передбачає сприяння процесам циркулярної економіки, заохочує стаке споживання й спрямований на запобігання утворенню відходів і збереження використаних ресурсів в економіці ЄС якомога довше. Дослідження автора щодо перспектив переходу України до економіки замкненого циклу представлені в науковій праці 2022 року [6].

Нинішній стан розвитку циркулярної економіки в Україні можна оцінити як дуже низький або взагалі можна говорити про його відсутність. З огляду на те, що пріоритетним питанням для циркулярної економіки є управління відходами, у т. ч. попередження їхнього утворення, циркулярна економіка наразі лише в планах, оскільки прийнятий Закон України «Про управління відходами» набув чинності лише червні 2023 р. і над його впровадженням доведеться ще серйозно попрацювати.

Беручи до уваги оголошений урядом рух України в напрямку Єв-

ропейського зеленого курсу, а також майбутнє членство в ЄС та необхідність привести національне законодавство у відповідність із європейським, у сфері управління відходами нами пропонується наступне.

У першу чергу необхідно врегулювати питання використання відходів для виробництва органічних добрив шляхом прийняття відповідного підзаконного акта. На сьогодні в Україні питання використання органічної продукції врегульовано Законом України «Про основні принципи і вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», в якому зазначено виключно про необхідність використання переважно відновлюваних ресурсів і власних ресурсів, у тому числі продуктів переробки відходів та побічної продукції рослинного і тваринного походження.

По-друге, необхідно розпочати роботу з підготовки Національного плану циркулярної економіки та відповідних планів дій щодо його реалізації за аналогією з такою діяльністю ЄС. В Україні на сьогодні основними програмними документами з циркулярної економіки є:

- Національна стратегія управління відходами до 2030 року;
- Національний план управління відходами до 2030 року;
- Стратегія державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року та план її реалізації;
- Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року.

Однак в Україні поки не сформувалася цілісна система підтримки розвитку циркулярної економіки.

По-третє, з метою ефективного виконання вимог прийнятого Закону «Про управління відходами» необхідно розробити нормативно-правові акти щодо порядку використання пластику, здатного до біорозкладання і компостування, про затвердження заходів зменшення викидів мікропластику, а також завершити роботу щодо прийняття проекту Закону України «Про пакування та відходи пакування», привівши його у відповідність із вимогами законодавства ЄС про пакування й відходи пакування.

І наостанок, у зв'язку з активними воєнними діями та з огляду на утворення великої кількості відходів, у тому числі в сфері легкої промисловості, закріпити процедуру роздільного збору текстильних відходів, особливостей їх переробки та подальшого використання.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Для того, щоб Україна могла досягти кліматичної нейтральності до 2060 року, необхідно проводити багато заходів і докладати значних зусиль. У такому випадку Зелена економіка може стати ключем до успішного майбутнього України. Однак із огляду на окреслені в представленому науковому дослідженні загальні та фінансові проблеми на шляху доєднання нашої держави до Європейського зеленого курсу автором запропоновані конкретні шляхи їх вирішення та подолання.

Зокрема, автором зроблено акцент на недостатності інвестицій в охорону навколишнього середовища в Україні та обмеженості фінансування заходів із досягнення нашою державою кліматичної нейтральності. Із метою розширення фінансових мож-

ливостей для інвестування в такі заходи автором запропонований розширений перелік джерел фінансування за окремими секторами національної економіки, які продукують найбільші обсяги викидів в атмосферу та вимагають більших капіталовкладень. Такими джерелами можуть бути кошти державного і місцевого рівнів, кошти великого, середнього та малого бізнесу, а також особисті кошти, структура й обсяги яких відрізняються в залежності від сектору економіки та необхідного обсягу фінансування.

Також автором приділена велика увага проблемам і напрямкам їх вирішення на шляху переходу України до циркулярної економіки, як найефективнішого способу досягнення державою кліматичної нейтральності до 2060 року. Зокрема, пропозиції автора стосуються необхідності значного вдосконалення національної законодавчо-нормативної бази у сфері поводження з відходами, а також формування Національного плану циркулярної економіки.

І наостанок, ми переконані, що повоєнна відбудова України повинна відбуватися на основі трансформації національної економіки з ресурсовитратної до ресурсозберігаючої та переході національних економічних суб'єктів до принципів циркулярної економіки для того, щоб держава стала повноправним членом європейської зеленої спільноти.

Список використаних джерел

1. Байдала В.В. Економіко-математичне моделювання впливу макроекономічних факторів на розвиток біоекономіки. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7394>

2. Викиди забруднюючих речовин та ді-оксиду вуглецю в атмосферне повітря (1990-2021). *Державний комітет статистики України*. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ns.htm
3. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів (2006-2020). Державний комітет статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ns.htm
4. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності з розподілом за видами природоохоронних заходів у 2020 році. *Державний комітет статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Лабенко О.М. Фінансування програм з охорони навколишнього природного середовища в Україні. Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. 2013. № 1. С. 29-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsnau_2013_1_8
6. Паливода К.В. Проблеми формування привабливого інвестиційного клімату як засобу подолання деструкцій в економіці України. *Економіка та держава*. 2018. № 3. С. 4-9. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2018/3.pdf
7. Сидоржевський М. Експерти підрахували попередні збитки від війни в Україні. 2022. URL: [https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ns.htm](https://www.dw.com/uk/eksperty-pidrakhuvay-poperedni-zbytky-infrastruktury-vid-viiny-v-ukraini/a-61165782#:~:text=%D0%A2%D0%B0%D0%BA%2C%D0%B7%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20KSE%20Institute%2C%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE,%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2%2C%20%20%D0%B0%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2%2C%20%D1%88%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%A2%D0%95%D0%A1%2F%D0%93%D0%95%D0%A1%20)
8. Червяченко Є. Перехід економіки в «зелену»- неминучий. Як за це заплатить кожен українець. *Forbes*. 2021. URL: <https://forbes.ua/company/perekhod-energetiki-v-zelenuyu-neizbezhen-kak-za-eto-zaplatit-kazhdyy-ukrainets-14092021-2419>
9. Country Rankings. 2019 Index of Economic Freedom. (n. d.). URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>
10. Economy Profile of Ukraine. Doing Business 2020 Indicators. A World Bank Group. URL: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>
11. Shvets N., Rudevskaya V., Shkvaryliuk M. and V. Tanase. Genesis of the concept of sustainable development and mechanisms for achieving a sustainable society. *Socio-economic relations in the digital society*. 2022. Vol. 4 (46). URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/467>
12. Shvayko Maryana & Grebeniuk Natalia. Current crediting instruments influencing investment climate in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. 1. 414-423. DOI:10.18371/fcaptop.v1i32.200584 fatcat:fagie7nli5hqqmxlva7y2efaoy
13. The Global Risks Report. 2022. 17th Edition. *World Economic Forum*. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf
14. Wilkins C.A. Economic Progress Report: Investing in Growth. Bank of Canada. Calgary, Alberta. 2019. URL: <https://www.bankofcanada.ca/2019/05/economic-progress-report-investing-in-growth>

References

1. Bajdala, V.V. (2019). Ekonomiko-matematichne modelyuvannya vplyvu makro-ekonomichnih faktoriv na rozvitok bio-ekonomiki. *Efektivna ekonomika*, 11. Retrieved from <http://economynaykacomuaop1z7394>
2. Vykydy zabrudniuiuchykh rehovyn ta dioksydu vuhletsu v atmosferne povitria (1990-2021). [Emissions of pollutants and carbon dioxide into the atmosphere (1990-2021)]. Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ns.htm
3. Kapitalni investysii na okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha za vydamy pryrodookhoronnykh zakhodiv (2006-2020) [Capital investments in environmental protection by types of environmental measures (2006-2020)]. Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ns.htm
4. Kapitalni investysii na okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom za vydamy pryrodookhoronnykh zakhodiv u 2020 rotsi [Capital investments in environmental protection by types of economic activity with distribution by types of environmental measures in 2020]. Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua>
5. Labenko, O.M. (2013). Finansuvannya program z ohoroni navkolishnogo prirodnogo seredovisha v Ukraini. *Visnik Sumskogo nacionalnogo agrarnogo universitetu finansu i kredit*, 1, 29-32. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/jrn/vnsau_2013_1_8
6. Palyvoda, K.V. (2018). Problemy formuvannya pryvablyvoho investysiinoho klimatu yak zasobu podolannya destrukttsii v ekonomitsi Ukrainy. *Ekonomika ta derzhava* [Problems of creating an attractive investment climate as a means of overcoming destruction in the economy of Ukraine]. *Economy and the state*, 3, 4-9. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/3_2018/3.pdf
7. Sydorzhhevskiy, M. (2022). Eksperty pidrakhuvaly poperedni zbytky vid viiny v Ukraini [Experts calculated the preliminary losses from the war in Ukraine]. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/eksperty-pidrakhuvaly-poperedni-zbytky-infrastruktury-vid-viiny-v-ukraini/a-61165782#:~:text=%D0%A2%D0%B0%D0%BA%2C%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20KSE%20Institute%2C%20%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D1%87-%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE,%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81>
8. Cherviachenko, Ye. (2021). Perekhid ekonomiky v «zeleni» - nemynuchy. Yak za tse zaplatyt kozhen ukrainets [The transition of the economy to «green» is inevitable. How will every Ukrainian pay for it?] *Forbes*. Retrieved from <https://forbes.ua/company/perekhod-energetiki-v-zelenuyu-neizbezhen-kak-za-eto-zaplatit-kazhdy-ukrainets-14092021-2419>
9. Country Rankings. 2019 Index of Economic Freedom. (n. d.). URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>
10. Economy Profile of Ukraine. Doing Business 2020 Indicators. A World Bank Group. URL: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>
11. Shvets, N., Rudevskaya, V., Shkvaryliuk, M., & Tanase, V. (2022). Genesis of the concept of sustainable development and mechanisms for achieving a sustainable

- society. Socio-economic relations in the digital society, 4(46). URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/467>
12. Shvayko, Maryana & Grebeniuk, Natalia. (2020). Current crediting instruments influencing investment climate in Ukraine. Financial and credit activity: problems of theory and practice, 1, 414-423. DOI:10.18371/fcaptp.v1i32.200584 fatcat:fagie7nli5hqjmxlva7y2efaoy
13. The Global Risks Report (2022). 17th Edition. World Economic Forum. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf
14. Wilkins, C.A. (2019). Economic Progress Report: Investing in Growth. Bank of Canada. Calgary, Alberta. URL: <https://www.bankofcanada.ca/2019/05/economic-progress-report-investing-in-growth>
-

Shvets N., (2023).

ACTUAL PROBLEMS OF FINANCING ON THE WAY OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN GREEN COURSE

BIOECONOMY AND AGRARIAN BUSINESS, 14(3): 5-16.

[https://doi.org/10.31548/economics14\(3\).2023.005](https://doi.org/10.31548/economics14(3).2023.005)

Abstract. *The purpose of this publication is to identify current problems in the field of financing Ukraine's accession to the European Green Course and to present possible ways of solving them. This issue is particularly relevant in view of the deepening of environmental problems because of active military operations in Ukraine. To achieve the set goal, general scientific methods were used: the method of scientific generalization - to confirm the relevance of the study in modern economic conditions, analysis - to identify the most pressing problems of financing on the way of Ukraine's accession to the European Green Course based on official statistical data, forecasting and scientific extrapolation - to form proposals for solving the identified author's problems of financing Ukraine's movement towards the European Green Course. The main results of the study, which form its scientific novelty, were: analysis of the current state of investment in measures that contribute to Ukraine's declared intentions to achieve climate neutrality by 2060; laying down the principles of circular economy as the basis for necessary economic changes in the country on its way to following the European Green Course; identifying the most important problems, including financial ones, that hinder declared intentions to achieve climate neutrality; identifying possible sources of financing for necessary changes by individual sectors of Ukraine's economy that produce the largest volumes of emissions into the atmosphere; proposal of possible ways for further more productive movement of Ukraine's economy towards the European Green Course. About the sources of investment financing for following the European Green Course, such sources can be funds of the state and local level, the costs of large, medium and small businesses, as well as the peculiarities of the cost, structure and volumes, which differ depending on the sector of the economy and the required volume financing. The practical significance of the obtained results due to the proposals identified by the author and identification of sources of financing for necessary measures on Ukraine's way to comply with the European Green Course lies in their possible application by national economic entities with a view to achieving climate neutrality.*

Keywords: *financing; investment; European Green Course; climatic changes.*
